

Asia: VN/27386/2023-VNK-31

Luonnos valtioneuvoston toimenpideohjelmaksi rasismin torjumisesta ja yhdenvertaisuuden edistämisestä

Tarkentavat kysymykset

Millaista sidosryhmäyhteistyötä tulisi tehdä toimeenpanon aikana (yhteistyötahot, yhteistyön muoto ja fokus)?

Toimenpideohjelman toimeenpanon onnistuneessa sidosryhmäyhteistyössä fokuksena tulisi olla tiedolla johtaminen, alueellinen vaikuttavuus, sekä toimijoiden ja toimenpiteiden poikkileikkaavuus.

Toimeenpanossa tulee tunnistaa eri valtakunnalliset ekosysteemit ja hankkeet, joiden avulla tavoitetaan laajasti ja alueellisesti kattavasti eri yhteistyötahoja ja väestöryhmiä. Yhteistyötahoissa tulee huomioida alueellisuus sekä eri väestöryhmien, yhteisöjen ja sukupuolten ja identiteettien representaatio.

Eryteisesti kolmannen ja neljännen sektorin omaava tieto toimeenpanoon liittyvistä haasteista ja mahdollisuuksista tulee ottaa vahvasti mukaan päätöksentekoon ja toimenpideohjelman seurantaan (rasismia koskevan tietopohjan vahvistaminen). Lisäksi nuorten maahan muuttaneiden ja etnisten vähemmistöjen ääni tulee tuoda osaksi näitä ryhmiä koskevaa päätöksentekoa (lisäpanostukset nuorten yhdenvertaisuuteen ja osallisuuteen).

Miten ja missä toimenpiteissä risteävän ja moniperusteisen syrjinnän torjuminen tulisi erityisesti huomioida?

5.1. Suunnitellaan ja toteutetaan koko koulutusjärjestelmän kattava tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden kehittämisohjelma

- Tässä kehittämisessä tullaan huomioimaan koko koulutusjärjestelmä, mukaan lukien vapaa sivistystyö. Kehittämisohjelma tulee täten koskettamaan lähes kaikkia väestöryhmiä ja väestön osia. On perusteltua, että tämän toimenpiteen seurannassa kiinnitetään erityistä huomiota ikään, sukupuoleen, seksuaalisuuteen, yhteiskuntaluokkaan (ja sosioekonomiseen taustaan) sekä etniseen

identiteettiin ja niiden risteymiin. Kehittämisessä voi hyödyntää hyvien väestösuhteiden edistämistyötä, tietopohjaa laajentavaa asiantuntijaryhmää (tai sen erillisryhmää), sekä sidosryhmäyhteistyötä.

7.1. Tietoisuutta oikeussuojakeinoista on hyvä lisätä kaikissa väestöryhmissä syrjintään ja häirintään liittyen. Uskonnollisten vähemmistöjen huomioiminen toimenpideohjelmassa tulee toteuttaa tavalla, joka huomioi arjen ja alueellisuuden sekä sen, että suuri osa väestöstä voi kokea kuuluvansa uskonnolliseen vähemmistöön ilman, että se olisi muodollisesti todennettavissa (eikä lainsäädännön näkökulmasta se ole tarpeellista).

Mitä sellaisia toimenpiteitä toimenpideohjelmasta puuttuu, joita valtioneuvoston yhdenvertaisuustiedonannon puitteissa pitäisi mielestäsi edistää?

4.3. Yhdenvertaisuuden toteutumiseen liittyvä tietopohja

Tuotettua tietoa tulisi hyödyntää myös muiden viranomaisten ja toimijoiden (kuntien ja järjestöjen turvallisuus- ja varautumistyö) tiedonannon tavoitteiden tukemiseksi. Toimeenpanon tulee tukea sitä kehitystä, että osallisuuden ja hyvien väestösuhteiden edistäminen tunnistettaisiin entistä tehokkaammin osana kokonaisturvallisuuden edistämistä eri kunnissa.

5.1. Koulutusjärjestelmän kattavassa tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden kehittämisohjelmassa tulee huomioida eri ikäiset väestöryhmien edustajat, jotka osallistuvat koulutukseen eri elämänvaiheissa., esimerkiksi toisen asteen koulutuksessa, jossa opiskelee sekä alaikäisiä että aikuisia.

5.2. Vaikuttavuus ikäihmisten ja sukupuolten näkökulmasta on tärkeää huomioida, jatkossa mahdollisesti omana toimenpiteenään tai osana olemassaolevaa ohjelmaa.

6.1. Alueellisia pilottihankkeita löytyy Suomesta runsaasti, ja esimerkiksi osaamiskeskusten ja Talent Hubien vaikuttavuudesta on positiivisia merkkejä (Koskimies, Tiensuu, Kettunen 2024, TEM). Haasteena on saada pysyviä ratkaisuja ja toimintamalleja, joita hankkeet ovat pyrkineet myös aiemmin rakentamaan. On tärkeää tunnistaa, miten toimenpide pystyy edistämään erityisesti kestäviä ratkaisuja alueilla, joilla toiminnalle on selkeästi tarvetta.

6.2. Työelämän monimuotoisuuden edistämiseksi toimenpideohjelmassa tulisi selvittää, miten kohdan 5.2. ja 5.3. toimenpiteitä voisi jatkossa toteuttaa myös osana työelämää. Esimerkiksi vastuullisuuskriteerien arviointi kuntien, hyvinvointialueiden ja yritysten saamien valtionavustusten näkökulmasta. Näiden toimien kartoittaminen vahvistaisi tahtotilaa järeiden ja vaikuttavien keinojen toteuttamisesta.

Miten toimenpideohjelman tavoitteiden toteutumista ja vaikutuksia tulisi seurata?

Yhteistyön muotona kuulemistilaisuuksien lisäksi tulee toteuttaa alueellisia seuranta- ja toimeenpanotilaisuuksia, jotta toimeenpanossa voidaan tunnistaa eri painopisteitä, jotka palvelevat

yhdenvertaisen työelämän ja koulutuksen, sosiaalisen kestävyiden ja rasismin torjunnan edistämistä.

Toimenpideohjelmissa tulee huomioida tiedolla johtaminen erityisesti sosiaalisen kestävyiden ja sen mittaamisen näkökulmasta. Sosiaalisen kestävyiden sanoittaminen ja konkretisoiminen osana toimenpideohjelman toimeenpanoa on tärkeää.

Muut kommentit

JoMoni ry kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto tärkeään toimenpideohjelmaan. Toimenpideohjelmissa on tunnistettu tärkeitä kehittämiskohteita tasa-arvon, yhdenvertaisuuden, syrjimättömyiden ja hyvien väestösuhteiden edistämiseksi.

Erityisesti koulutusjärjestelmän kehittämisohjelma, sekä lakisääteisten tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmien vaikuttavuuden selvittäminen koulutus- ja työelämäsektoreilla on tärkeä tunnistettu tavoite. On tärkeää, että yritysten, kuntien, valtionhallinnon, järjestöjen ja oppilaitosten suunnitelmatyössä huomioidaan entistä vahvemmin konkreettiset toimenpiteet, indikaattorit sekä indikaattorien seuranta (ks. Duong-Pedica 2018). On tärkeää lisäksi tunnistaa julkisen sektorin rooli suurena työnantajana, jolla on yleisesti yhtäläiset, joskus jopa heikommalla valmiudet edesauttaa työelämän monimuotoisuutta kuin yksityisellä sektorilla.

Keskipitkällä aikavälillä jopa suuremmat konkreettiset kannustimet yksityisille ja julkisille työnantajille syrjimättömyiden ja monimuotoisuuden edistämiseksi voivat olla Suomelle tarpeen.

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

-

Tanskanen Sami
Joensuun seudun monikulttuurisuusyhdistys ry